

1965, m. 1-142

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo bibliotekaTadas Meckauskas
4222 Euclid St.,
E. Chicago, Ind.

ALP 2637

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103. Telephone: 431-6344

50-ti metai • Sausis — January 4, 1965 • Nr. 1

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VAKARŲ EUROPA 1964 METAIS

VAKARŲ VOKIETIJOS ŪKINIAI, DIPLOMATINIAI IR KARINIAI NEPASISEKIMAI PRAEITŲ METŲ BĖGYJE. — SUSTIPRINTAS PRANCŪZŲ FLIRTAS SU SOVIETŲ SATELITAIS NEŽINIA KAM ISEIS Į NAUDĄ. — ITALIJOS POLITINIS NEPASTOVUMAS NELEIDŽIA IŠSPĖSTI JOS POLITINIŲ IR ŪKINIŲ PROBLEMŲ.

Vytautas Meškauskas

"Ende gut — alles gut" (viskas gerai, kas gerai baigiasi) seną vokiečių priežodį pakartojo Vokietijos kancleris Ludwig Erhard praėjusių metų gale, patyres apie Europos Bendrosios Rinkos dalyvių susitarimą dėl bendrų jAV kainų. Visos Vakarų Europos mastu imant, tai buvo tikrai "gut", nes pradedant su 1967 metų derliumi nuo Sicilijos iki Schleswigo-Holsteino bus laikomasi tų pačių kainų ir taisyklių. O tai didelė pažanga, nes iki šiol Bendroji Rinka buvo tik pramonės gaminiams, žemės ūkio gamyba buvo tvarkoma kiekvienos valstybės atskirai. Vokietijoje žemės ūkio produktų kainos buvo aukštesnės už pasaulinės rinkos, nes anksčiau vokiečiai karo ūkio sumetimais smarkiai skatino gamybą, o dabartinis režimas turėjo palaikyti aukštesnes kainas tam, kad vienu smūgiu neišardžius ūkininkų luomo. Dėl to prie Bendrosios Rinkos praplėtimo žemės ūki gaminiams ir buvo žengiamas taip lėtai. Bonnos seimas net buvo išreiškęs pageidavimą, kad kainos būtų suderintos tik nuo 1970 m., nors Bendrąją Rinką sudarant buvo susitarta tai padaryti 1966 metais.

Prancūzams spaudžiant, vokiečiai nusileido iki 1967 m. liepos 1 d., tačiau už tai jie gaus beveik 250 milijonų dolerių mažiau iš bendro fondo nuostoliams padengti, negu kad būtų gavę 1966 metais. Aplamai imant, vokiečių ūkininkai nuo 1967 metų turės apie 1,1 bilijoną markių — beveik 300 mil. dolerių mažiau pajamų. Tie nuostoliai bus padengti iš bendro fondo, kur vokiečių įnašai bus irgi didžiausias ir tiesiog iš Vakarų Vokietijos izdo. Tokia parama, ypač ilgesnį laiką, pagal klasiškus laisvo ūkio principus tėra tik viso ūkio nereikalingas ap sunkinimas, tačiau kitos išeities Erhardo vyriausybė neturėjo, turint galvoje

šiais metais įvyksiančius rinkimus.

Žiūrint vėl visos Vakarų Europos akimis, susitarimas dėl jAV kainų dar daugiau suriš tarp savęs 6 Bendrosios Rinkos valstybes ir tai be abejo turės įtakos į politinius sprendimus. Tokiu būdu susiduriame su paradoksu. Susitarimas dėl jAV pasiektas de Gaulle ultimatumo dėka, kuris siekia savo politinės nepriklausomybės, tačiau didesnis ūkinis susijungimas jam kaip tik sudarys didžiausią kliūtį pasitraukti iš to junginio ir elgtis savarankiškai!

Dar mažiau "gut" vokiečiams išėjo politiniuose dirvonuose. Per paskutinį NATO tarybos posėdį Bonnos vyriausybės užsienio reikalų ministeris Schroederis bandė išgauti iš savo kolegų kokį nors bendrą pareiškimą, primenantį Vokietijos sujungimo reikalą. Jam užtektų, jei Vakarai padarytų sovietams pasiūlymą sudaryti nuolatinę keturių valstybių komisiją (vistiek kokiame lygyje — ministerių ar dar mažesnių pareigūnų), kuri palaikytų gyvą Vokietijos sujungimo problemą. Tačiau pranežai atsisakė palaikyti tokį pasiūlymą. Tai buvo de Gaulle užsienio reikalų ministerio Couve de Murville kerštas už Schroederio viešą pareiškimą NATO tarybos posėdyje, kad neužtenka vien neigiamai pasakyti dėl atominio tarptautinio laivyno, bet reikia ir iš savo pusės ką nors konkretaus pasiūlyti. Esą, vien ilgojo generolo ateities vizijų dar neužtenka.

Tačiau ir Dean Rusk poros pasikalbėjimų su Gromyko yra susidares įspūdį, kad šiuo metu toks Vokietijos reikalo priminimas nebūtų Amerikai naudingas, o britas Gordon Walker manė, kad jei jau su sovietais kalbėti, tai daug plačiau, apimant nusiginklavimo problemą ir Rapackio planą, apie ką

Schroederis nieko nenori girdėti.

Dėl visa to vokiečių delegacija pati viena paskelbė komunikatą, kad, Vakarų valstybių nuomone, atėjęs laikas drauge su Sovietų Sąjunga imtis kokių žygių įgalinti vokiečius išnaudoti laisvo apsisprendimo teisę. Savaimė aišku, kad toks pareiškimas, prieš kurį niekas neprieštaravo, nieką specialiai nepareigojo, tai buvo tik frazė.

Karinėje srityje vokiečiai padarė vieną pasiūlymą, kuris sąjungininkus kiek sudomino, tačiau liko neišspręstas. Reikia atsiminti, kad NATO tarpe yra dvi pažiūros, ką daryti eventualios sovietų agresijos atveju. Amerikiečiai, bijodami dėl savo miestų likimo atominame kare, siūlo "laipsninį gynimąsi", kuris leistų eventualiai susitarti dar prieš pereinant į totalinį atominį karą, tuo tarpu prancūzai reikalauja tuojau pradėti atominį karą.

Bonnos vyriausybė tarp tų dviejų pažiūrų stengiasi laikyti vidurio. Ji skaitosi su pavojumi, kad pradėjus karo veiksmus konvencionaliais ginklais, gali atsitikti, kad sovietai laimės nemažai vokiečių teritorijos. Už tat Vakarų Vokietijos kariuomenės generalinis inspektorius gen. Heinz Trettner savo kolegoms — NATO kariuomenės štabų viršininkų pasitarime — pasiūlė sovietų pasienį, bent jos strategines vietas, užminuoti atominiais užtaisais. Tie užtaisai padarytų nemažą nuostolio besiveržiančiai per sieną sovietų kariuomenei, tačiau mažai pakenktų civiliams gyventojams. Atominės minos ir dabar yra amerikiečių ir net britų kariuomenės, stovinčios Vokietijoje, apginklavime. Tačiau, dėl techninių kliūčių, tas minas negalima ilgesnį laiką laikyti kur nors užkasus, dėl to JAV kariuomenės štabo viršininkas gen. Wheeler siūlė tas minas išdėlioti tik tuo atveju, jei būtų pagrindo laukti sovietų užpuolimo ir tai ne pačiam pasienyje, bet toliau į Vakarus. (Kai tas planas išėjo į viešumą, vokiečių pasienio miestų ir kaimų gyventojai dėl to labai susijaudino, nes ir jiems nuo tų minų grėstų pavojus).

(Nukelta į 2 psl.)

Vasario 16 Gimnazijos mokiniai suvaidinę "Pirmasias Kalėdas" su Kalėdų Eglutės organizatoriais: režisiere E. Tamošaitiene, vaidinimo autoriumi Br. Liubinu ir jau 10 metų iš eilės organizuojančiu gimnazijoje "Kalėdų eglutės" mokytoju Fricu Skėriu.

KALĖDOS VASARIO 16 GIMNAZIJUJE

Dešimtą kartą iš eilės Vasario 16 Gimnazijoje ruošiamas prieškalėdinis vakaras yra jau tapęs gyva ir gražia tradicija. Gruodžio 18 d. jis sutraukė tiek žmonių, kad kiemas buvo pilnas automobilių, o gimnazijos salė sausakimša. Daugiausiai tai buvo mokinių tėvai su šeimomis, buvę gimnazijos mokiniai-studentai, lietuviškųjų kuopų vyrai ir gimnaziją remiančių amerikiečių kariuomenės dalinių atstovai.

Abiejų organizacijų rengėjų, Ateitininkų ir Evangelikų Jaunimo Ratelio, vardu svečius pasveikino Gimnazijos katalikų kapelionas kun. J. Riaubūnas.

Vaidaus Kalėdinio susirinkimo pusvalandį šventės dalyviai išgyveno žiūrėdami kun. Br. Liubino parašyto dviejų veiksmų vaidinimo "Pirmosios Kalėdos". Jaudinosi ypač lietuviai tėvai, kurie dar neseniai atvežė į gimnaziją savo tėvų kalbos nemokančius vaikus, girdėjo juos jau scenoje kalbančius ir giedančius lietuviškai.

Vaidinimą surežisavo mokyt. E. Tamošaitienė, dekoracijas bei kostiumus paruošė dailės mokytojas insp. A. Krivickas ir I. Krivickienė.

Muzikos mokytojo K. Motgabio vadovaujama gimnazijos choras sugiedojo penkias, o viešnia iš Amerikos solistė Aldona Stempuzienė, pianinu palydima Stuttgarto operos kapelmeisterio muz. komp. Dariaus Lapinsko, irgi pagiedojo šešias įvairių tautų kalėdines giesmes. Gimnazijos mokiniai pasirodė taip pat su savo kūrinėliais.

Kalėdines eglutes gimnazijoje dešimtą kartą rengė mokyt. Fr. Skėriai kviečiant, eglutę drauge uždegė Lietuvių Katalikų Misijos Vokietijoje direktorius tėv. A. Bernatonis, vokiečių evangelikų klebonas Münck ir amerikiečių kariuomenės kapelionas maj. Di Benedetto. Abu pirmieji tarė kalėdinio pasveikinimo žodį, o amerikiečių vardu kalbėjo pulk. Garlock, į šventę atskridęs malūnsparniu. Be to, susirinkusius sveikino gimnazijos evangeliku

kapelionas kun. J. Urdzė iš Bad Godesbergo ir vokiečių katalikų kunigas Eckstein iš Lampertheimo.

Amerikiečių dalinių atstovai ir lietuviškosios 8591 inžinerijos kuopos vadas kpt. inž. J. Valiūnas įteikė gimnazijos direktoriui savo vyrų tarpe surinktas aukas mokyklai, viso DM 1.744,60. Raudonais kailiniais Kalėdų senis apdailino mažuosius ir didesnius šventinėmis dovanomis. Buv. gimnazijos direktorius A. Giedraičio vardu buvo įteikta tradicinė metinė premija geriausiems lietuviškosios gimnazijos mokiniams: Artūriui Hermanui ir Elzai Morozovaitei (VIII kl.).

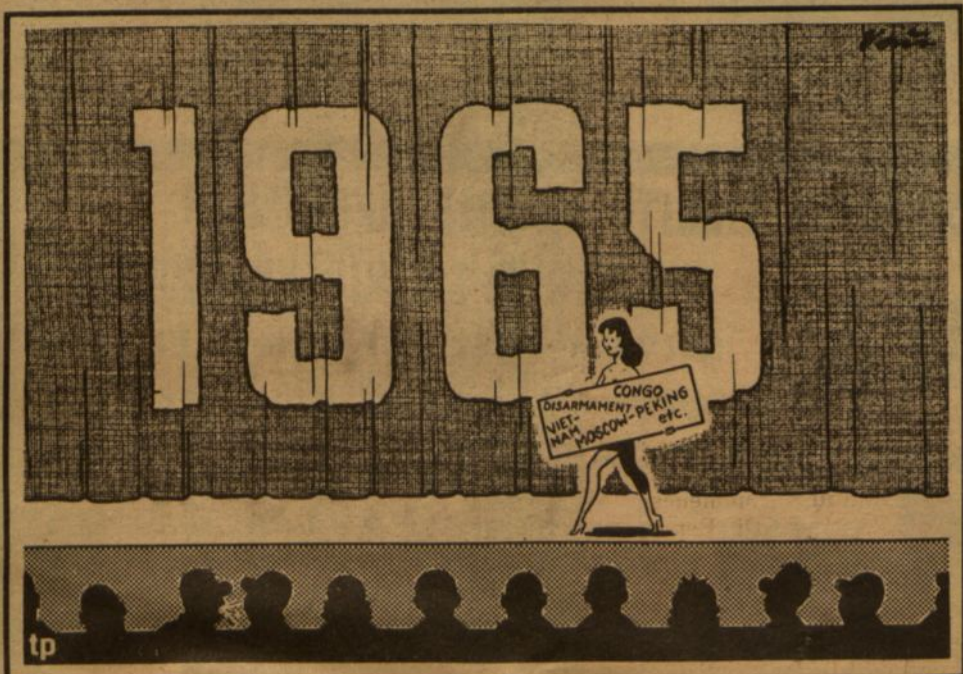
Užbaigos žodį tarė gimnazijos direktorius kun. Br. Liubinas, reikšdamas viešą padėką už šiuos metus visų gėrybių galutinajam Teikėjui — Dievui, dėkodamas visai lietuvių tautai, išugdžiusiai savyje tokį solidarumą, kurio dėka laikosi šioji mokykla, ir visiems rėmėjams visame pa-

saulyje, kaip kun. Benediktas Sugintas Amerikoje, arba lietuviškųjų kuopų vyrai Vokietijoje, ypač kpt. Venckaus vadovaujama kuopa Kaiserslauterne ir kpt. Valiūno Schewetzingene. Lietuvių tautos padėką priklauso Vokietijos federalinei ir Baden-Wuerttembergo krašto vyriausybėms už didžiulę paramą šiam lietuviškosios kultūros židiniui. Mokytojams direktorius dėkojo už jų dvasinį pasišventimą, kurio negali atstoti aukėjimo darbe jokios materialinės priemonės. Nebuvo užmirštas ir tyliai bendraujantis gerovę tarnaujantis techninis namų personalas.

Visi svečiai ir namiečiai buvo pakviesti bendros, jaukios vakarietės į turbūt, paskutinį kartą, lietuviškosios gimnazijos betliejų-valgyklos ir klasių liguojantį baraką, šalia kurio, ačiū Dievui, per šiuos metus yra jau išaugęs baigiamas įrengti naujasis gimnazijos pastatas.

Vasario 16 Gimnazijos mokiniai Irma Steinbachaitė, L. Nernaitė ir A. Šmitas suvaidinę kalėdinį vaidelį.

- Tu pamatysi, kad programa bus ta pati, kaip ir praėjusiais metais!

Vasario 16 Ginnazijos Kalėdų Eglutės programos išpildytojai. Kairėje prie mikrofono solistė Aldona Stempužienė.

ALDONA STEMPUŽIENĖ VOKIETIJOJE

VYT. ALSEIKA

Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

Vakary Vokietijoje, Stuttgarte, Badeno - Wuertembergo krašto sostinėje jau antras mėnuo vieši iš Clevelando solistė Aldona Stempužienė. Kiek teko patirti, jos pagrindinis tikslas -- įdainuoti lietuviškų dainų plokštelių ir su koncertais pasirodyti lietuviškuose telkiniuose. Pirmą kartą viešnią teko pamatyti gruodžio 11 d. Reutlingene, kur įvyko jos trečiasis koncertas. Tai daugiau "kolektyvus" koncertas, nes be jos dar dalyvavo žinomas latvių violončelistas prof. Teichmanis, pianistas Ramon Walter (abu iš Freiburgo), keliolika vokiečių orkestro dalyvių iš Stuttgarto. Tą vakarą įvyko, tartum pasaulinė jauno kompozitoriaus Dariaus Lapinsko (nuolatinio Stuttgarto operos bendradarbio) naujo kūrinio -- "Mergaitės dalia" premjera. A. Stempužienė dalyvavo dviem atvejais -- padainuodama eilę liaudies dainų ir porą D. Lapinsko kūrinių ir antrą kartą, padidindama orkestro, minėtoje "Dalyje". Šis koncertas rengtas labai žibotai ir nors buvo aukšto lygio, sutraukė apgailėtina mažai žiūrovų. Didžioji kaltės dalis, taip daug kam atrodė, turėtų slėgti koncertą rengusią Pabaltiečių d-ją Vokietijoje.

Gruodžio 18 d. A. Stempužienė su Dariaus Lapinsku lankėsi Vasario 16 Ginnazijoje. Jie abu dalyvavo Kalėdų Eglutės programoje. Ta proga įsų bendradarbis turėjo su Stempužiene pasikalbėjimą. Teko išgirsti jos įspūdžius iš Vokietijos, Ginnazijos mokinius pamačius, patirti solistės tolimesnius planus.

-- Kada atvykote į Vak, Vokietiją? Ar savo noru, ar susitarusi su kokiomis nors organizacijomis?

-- Tik savo noru, be jokios organizacijos žinios. Žinote, -- šypsodamasi pareiškė Stempužienė, -- jei būtų laukusi organizacijų žodžio, būčiau pasenusi... (Ji painformavo, kad lietuvių organizacijos nerodančios polinkio paremti menininkų keliones į Vokietiją, kad ir plokštelių įrašymo tikslais vykstant). Į Vokietiją atvykau lapkričio 19 d. Mano pagrindinis tikslas -- įdainuoti lietuviškų dainų plokšteles, be to, ta pačia proga ir kitas.

-- Kur teko įsikurti? Kiek turėjote koncertų Vokietijoje?

-- Įsikūriau Stuttgarte, Gruodžio m. 18 d. buvo mano ketvirtasis pasirodymas. Prieš tai dainavau kuopose -- Schwetzingene, Kaiserslauterne ir, kaip žinote, Reutlingene. Kitos datos dar neaiškios. Esu kviečiama sausio m. pabaigai koncertui Muenchene, tačiau tai nepatogi data, nes ligi to laiko jau turėčiau grįžti į Clevelandą.

-- Turėjote muzikinius kontaktus Stuttgarte? Kokios tos "kitos plokštelės", kurias papildomai, numatote įdainuoti?

-- Stuttgarte man daugiausia talkininkauja muzikas Darius Lapinskas. Su juo teko ir susirašinėti, kol, pagaliau, teko išspręsti keliavimo klausimą. Jau žinojau, kad paramos iš organizacijų sunku tikėtis, sunku ir su lėšomis. Girdėjau patarimą "įgokite šokių plokšteles". Suprantu, kad kitokios plokštelės nebeįdomios, nes vis esama rizikos ir

sunku tikėtis kokio pelno. Kiti kontaktai: lietuvių bičiulis dr. Dahmen, Stuttgarto radiofone, jo dėka turėsiu orkestrą. Negaliu nepaminėti man daug padėjusio, Stuttgarto lietuvių kapeliono, taip pat muziko, kun. Kazimiero Senkaus.

Plokštelės? Taigi, pagrindinėje mano plokštelėje, vienoje pusėje įdainuosiu V.K. Banaičio, Jakubėno, Gruodžio, Lapinsko, Račūno, Sasnausko ir Šimkaus dainas. Antroje ilgo grojimo plokštelėje bus Dariaus Lapinsko "Mergaitės Dalia". Tai ciklas senųjų lietuvių liaudies dainų, dalyvaujant mezzo-sopranui ir orkestrui (jo sudėtyje busi 30-40 asm.). Jau žinote, kad to

-- JAV lietuvių spaudoje teko matyti žiokius tokius priekaištėlius. Esą, Lapinsko kūriniai per daug moderniški ir juos sunku išpildyti. Kokia jūsų ir Lapinsko nuomonė?

-- Na kągi -- įsiterpė Lapinskas -- mūsų publika dar vis modernus ir Debussy. Tuo tarpumano kūryba toli gražu nėra ultra-moderniška. Juk dabar pasauly yra ir elektroninė muzika, ar ji pažįstama? Gaila, kad naujoji mūsų muzikų kūryba negali turėti savo publikos, o dėl Stempužienės -- ar ji nebus vienintelė, kuri gali (ir mielai) atlikti šių laikų stiliaus ar krypties muzikos žanrą.

Abu menininkai čia pridūrė, kad ir jaunimas mielai priima naujoviškesnę muziką. Schwetzingeno koncerte kaip tik dalyvavo Vasario 16 Ginnazijos mokiniai ir gaila, kad nematė, kaip

Solistė Aldona Stempužienė su Dirvos bendradarbiu Vokietijoje V. Alseika Vasario 16 Ginnazijos sodyboje.

naujausio Lapinsko kūrinio "pasaulinė premjera" įvyko gruodžio 11 d. Reutlingene.

Kitas, jau Vokietijoje atsiradęs projektas, tai kun. Senkaus organizuojamas religinių giesmių įdainavimas. Be eilės giesmių, toje plokštelėje numatyta D. Lapinsko aranžuota kantata. Čia dalyvaus, be manęs, dar Vokietijoje gyvenanti solistė -- M. Panse-Simaniukšytė, orkestras, vargonai ir Vasario 16 Ginnazijos choras. Tad darbo laukia nemaža -- teks palaukti pošventinio laikotarpio ir atrodo, įdainavimai įvyks apie sausio 15-20 d., tad maždaug apie sausio 20 d. jau galėčiau grįžti į JAV. Prieššventinis laikotarpis nepatogus plokštelėms įdainuoti, na, o kai prisidėjo religinės muzikos plokštelė, tenka palaukti, kol moksleiviai grįš iš atostogų.

VAKARŲ EUROPA...

(Atkelta iš 1 psl.)

Trumpai tariant, visas reikalas taip ir liko planavimo stadijoje. Amerikiečiai ir prancūzai parodė susidomėjimo, o britai, nors ir turi tokias minas, pasisakė prieš.

Tuo tarpu, kai vokiečiams liko tik tikėtis geresnių laikų, prancūzai labai sustiprino savo diplomatinis kontaktus su sovietų satelitais.

Paskutiniuoju laiku Paryžiuje lankėsi Jugoslavijos užsienio reikalų ministeris Koča Popović, Čekoslovakijos užsienio reikalų ministeris Vaclav David, Bulgarijos užs. reik. min. Ivan Bascref ir Rumunijos vice-premjeras Birladeanu. Jie visi gyrė prancūzus už pasiūliausimą prieš amerikiečius, įspėjo apie vokiečių

jie nuoširdžiai reagavo, išklausei kai kurias Lapinsko, Švedo ar Gruodžio ("Alyvos") dainas.

-- O kokie Tamstos įspūdžiai Vokietiją po keliolikos metų vėl pamačius?

-- Didžiausias skirtumas! Matyti, kad vokiečiai labai gerai gyvena. Tačiau, mano nuomone, ne labai vykusį jų smarkiai vykdoma Amerikos imitacija. Ją pastebiu visur -- ir universalinėse krautuvėse ir gatvėse. Atrodo keistai, kai merginos su vaikinais vaikštinėja su blue jeans kelnėmis, kai JAV-se jos naudojamos tik darbe. Ką dar galėčiau papasakoti? Kas atkreipė dėmesį? Trumpai -- pyragaičiai ir vynas, nes čia tikrai didelis pasirinkimas. To nepastebėsi Amerikoje. Beto, čia ir maistas šviežesnis ir, atrodo, gyventi yra sveikiau. Daugiausia pažinau Stuttgartą ir ligi šiol dar buvau Heidelberge, dar viename kitame mažesniame mieste.

-- O gal domėjotės Vokietijos kultūros gyvenimu?

-- Ne, -- atsakė Stempužienė, -- neteko, nes vis esu užimta, vis tie pasirengimai įdainavimams.

-- Kadangi esate, berods, jau antrą kartą Vasario 16 Ginnazijoje, kokie jūsų bendrieji įspūdžiai?

-- Pirmą kartą čia buvau lapkričio 28 d., antrąjį -- gruodžio 18-19 d.d. Mano įspūdžiai? Amerikos lietuviai nesiorientuoja, kas yra ir kaip veikia toji Ginnazija. Visur tik girdžiu pretenzijas tvarkyti Ginnaziją ir matau, kad nesuprantama tikroji padėtis. Man didžiausią įspūdį padarė salėje iškabinta lenta, kurioje matyti, kad Ginnazijai daugiausia suaukoję Šveicarijos lietuviai. Kai pamačiau programoje (Kalėdų Eglutėje) dalyvavusius vaikus, mokinius, man jie padarė tokį įspūdį, kad čia drįsčiau teigti: Amerikos lietuviai Ginnazijai turėtų padėti daug daugiau kaip iki šiol. Tie vaikai, nors ir su kdaipėdietiškų akcentu, vis dėlto lietuviškai geriau paruošti, kaip kitur. Jokioje JAV lietuvių mokykloje nesugebama paruošti tokių kalėdinių programų kaip Vasario 16 Ginnazijoje. Pagaliau tie mokiniai gražūs ir tikrai mandagūs. Jie daro geresnį įspūdį negu Amerikoje. Man padarė įspūdį ir tai, kad į Kalėdų Eglutės iškilmes Huettenfelde su aukomis skubėjo ir JAV kariai, net ir negrai,

pavojų ir kartu stengėsi gauti kreditų savo pašlijusiam ūkiui. Prancūzai taip nuėjo, kad Paryžiuje priėmė ir Rytų Vokietijos užsienio prekybos ministerijos direktorių Gerhard Beil, nors iki šiol jie, skaičydamiesi su Bonnos vyriausybės jautrumu, bet kokius pasikeitimus prekėm su sovietine Vokietija stengėsi tvarkyti per Bonną.

Prancūzai, svečiams iš Rytų Europos davė 7 metų kreditą. Dar laukiama svečių iš Vengrijos ir komunistinės Lenkijos -- užsienio reikalų ministerio Rapackio ir paties Gomulkos. Po to vizito pavasarį Rytų Europos komunistines valstybes žada aplankyti pats de Gaulle.

Dėl to reikia pastebėti, kad nors de Gaulle gal ir mano, jog tokie ryšiai pakelia Prancūzijos prestižą toje Europos dalyje, tačiau iš tikro jis stiprina tik komunistinius režimus, kurie,

žinoma, nori didesnės nepriklausomybės nuo Maskvos, bet kurie ten be Maskvos paramos neišsilaikytų nė 24 valandų. Tokiu būdu ūkinė parama ilgalaikių kreditų pavidale padeda daugiau sovietams, negu Vakarams. Savaime aišku, kad toks Prancūzijos elgesys gali sunaikinti bet kokias vokiečių viltis iš sovietų vergovės išvaduoti savo tautiečius. To jie negali nei su amerikiečių nei su prancūzų talka. Kas gi jiems lieka? Rapackio planas?

Jei tačiau bendros kalbos nėra tarp didžiųjų Vakarų Europos valstybių: Prancūzijos ir Vokietijos -- ne daug ką gali pasiūlyti ir trečiasis didesnis Bendros Rinkos dalyvis -- Italija. Prie jos gan komplikotos ir toli gražu ne šviesios ūkinės būklės, prisideda ir politinė suirutė. Nesugebėjimas taip ilgai išrinkti naujo prezidento tai ryškiai parodė.

PELNYKITE DIVIDENDUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

TAIP... PAS MUS JŲS TURITE PASIRINKIMĄ ĮVARIŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ ATITINKANČIŲ JŲSŲ REIKALAVIMAMS...

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

DIVIDENDAI IŠSIUNCIAMI PASTU KETVIRČIAIS INVESTMENT SĄSKAITOMS

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, TAIP PAT IR MAISTĄ SIUNČIA

licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Marquette Gift Parcels Service

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Tel. CA 5-1864

2439 West 69 St. ir 2608 West 69 St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. WA 5-2737

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujimų prekių PAPIGINTOMIS KAINOMIS.

Akordeonai, siuvamos mašinos, skalbimo mašinos, automobiliai, pianinai, motociklai iš Europos ir Sov. Sąjungos sandėlių.

Vedėjai E. & V. Žukauskai

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC 5th 5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon... 5th 4.98
3. GLENMORE VODKA 5th 2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy..... 5th 3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy 5th 4.75
6. LIEBFRAUMILCH Imp. German Wine .. 5th .98
7. BORDEAUX Imp. French Wine 5th .98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išeina: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

TRAGEDIJA CHICAGOJE

Patys valdydami savo turtus, būsimie turtingi ir laisvi; jei gi turtai valdys mus, būsimie tikraisiais bėdžiais. Edmond Burke

Buvome pramatę pradėti 1965 metus Dirvos 50 metų sukaktuvinę mintim. Lietuvių visuomeninėje gyvenime tai ne naujiena. Galime pasidžiaugti visi, kad tokia sukaktį yra jau atšventęs ne vienas lietuvių laikraštis. Toji Dirvos sukakties atžymėjimo tema pakrupo į tragiškų ir sunkiai bepataisomų įvykių eiga, kurioje viena sukaktis įsijungia į gedulą, skaudžiai palietusį lietuvių visuomenę. Tai Lilijos Vanagaitienės ir Algimanto Mackaus tragiškoji mirtis gruodžio 28 d. Chicagoje.

Ne vienam gal kils klausimas, ką gi bendro turi laikraščio sukaktis su tragedija Chicagoje? Taip klausiti būtų žmoniška, įvykiams riedant normalia vaga. Ne žmogus yra aplinkybių padariniu, bet aplinkybės yra žmogaus padariniu -- sakė Disraeli. Aplinkybės taip buvo žmonių suriktuotos, kad Dirva Clevelande ir Margutis Chicagoje, jei ir nebuvo susieti tampresniais administracinėmis giminystės ryšiais, bet be abejonės, viens kitą papildydami, atliko gimininingą misiją. Toje misijoje rasime daug bendrų bruožų, daug idėjinės giminystės. Ir ne tik tragedijos metu, bet nuo pat Antano Vanagaičio laikų.

Su Margučiu susiję ne tik Vanagaičiai, bet ir J. Bačiūnas, A. Olio, Dr. St. Biežio, B. Dirmelko ir visos eilės kitų tautinės srovės veikėjų vardai. Margutis, tai ne tik žurnalas ar radijo valandėlė. Tai tautinės veiklos sukūrys, Amerikos lietuvių visuomenėje palikęs gilius ir nebeištrinamus pėdsakus.

Margutis nesustojė A. Vanagaičio netekus. Lilija Vanagaitienė, pasitalkinus naujų bendradarbių, ištesėjo tame kelyje, kuriame ji buvo ir liko dvasioje turtinga ir laisva savo lietuviškumo pasirinkime. Pastarųjų bendradarbių tarpe ir buvo jaunas, iškilus, iniciatyvos ir šviežių idėjų kupinas poetas ir žurnalistas Algimantas Mackus.

Lilijos Vanagaitienės jau nėra. Nėra ir jauno, daug žadėjusio Algimanto Mackaus. Nėbėra ir kitų, savo lietuviškas širdis šildžiusių Margučio židinių. Bet nukeliausieji negyveno sau vien. Vienam kritus, stoji kiti jų vieton. Ir dabar, vainikams užklojus dviejų veikėjų kapus, stosi kiti jų vieton, nes "Kai žmogus nebenturi ko laidoti, jis tampa vienas" rašė Alg. Mackus.

Nei Lilija Vanagaitienė, nei Algimantas Mackus nebuvo valdomi žemišųjų turtų. Jie dirbo, ir išlaikė brangų lietuvišybės turtą. Tik gaila, kad to turtą įvertinimas vis atidedamas ceremonijoms kapinėse paįvalinti...

Gilaus gedulo jausmais pradėdame Dirvos antrąjį pusšimtį netekę dviejų lietuviškojo darbo talkininkų. Kol atsiranda kritusiųjų vieton stojančių, lietuviškoji tragedija lengviau pergyvenama. Margutis išgyveno ir atlaikė jau ne vieną mirtį, ne vieną skausmingą momentą. Tikėlimės, kad ir ši kartą mirusiųjų geriausiu paminklu liks gyvasis Margutis, kuriame tiek širdies, darbo ir vilčių įdėjo jo steigėjai ir puoselėtojai. (J.Č.)

LAIŠKAI

NEDĖKIT KARIKATORŲ

Suradau savo iš Lietuvos parsivežtų smulkmenų tarpe Dr. Vinco Kudirkos šitaip pagamintą Lietuvos Himną. Imkit ir įdėkit Dirvoje, dabar, metų pabaigoje, kai gruodžio 31 sueina Kudirkos gimimo diena (1858 m.) ir kai lapkričio 19 (1899) suėjo 65 metai nuo Kudirkos mirties.

Dažnai Dirvoje talpinat tas neva karikatūras apie Sovietų ir Kinijos ir Castro grasinimus pasauliui. Nors tai būtų lyg pašaipa jų, tačiau tai yra reklama jų vykdomų laisvajam pasauliui pražūtingų planų. Jie tai ką skelbia daro, kartu ir vykdo. Mano požiūriu tos karikatūros veik visos yra tik pagyrimas jų. Šis Himnas būtų skaitytojams tikra naujiena.

K. S. K., Cleveland

Redakcijos pastaba: Atsiųstasis atvirukas su Lietuvos himnu, kurį čia spausdiname, yra ne V. Kudirkos.

PIRMOJI MINTIS L. VANAGAITIENEI IR A. MACKUI ŽUVUS

Vidudienį, kada pavargę spinduliai sukrinta man po kojų, —
Ir vėjas taip nedrąsiai šiurena vystančius lapus,
Grįžtu aš mintimis, nors mintys jau pavargę,
Grįžtu į prarastus namus...

ALGIMANTAS MACKUS (Eligijos)

Šių dviejų mirčių aki-vaizdoje nemoku parinkti žodžių, ir jų, turbūt, nėra nei ornamentuotų, nei ne-ornamentuotų. Tik suplieskiantis ir parodantis, kaip mes čia žūstame visais keliais, pradedant broliais ir sesėmis vešliai pražydusių metų, bet dar nespėjusiais nusvarinti, ranka pasiekiamai, savo darbo vaisių, išsirrptų nors ir tolimos Lietuvos saulės atokaitoje. Toks buvo Algimantas Mackus, išsipranašavęs savo pirmojo poezijos leidinio pirmuoju eilėraščiu anksčiau sugrįžimą į prarastus namus.

Ir — bebaigiančiais atiduoti savo tautai duoklę, įsigijusiais teisę sėdėti k r i s tasuolėje, apsuptiems atžalyno meile ir pagarba. Tokia buvo p. Lilija Vanagaitienė, niekad nebuvusi išėjusi už savo tautos aki-račio.

Ponia Liliją Vanagaitienę pasilieku tokią, kokią pažinau dar Nepriklausomoje Lietuvoje iš Amerikos lietuvių spaudos iki paskutinės Margučio radijo valandėlės, kol simboliškai kelionėje išsprūdo iš jos rankų vairsas. O pažinau neabejojančią savo tautybe, nesprenžiančią ir nelygi-

nančią, kuri tautybė geresnė, naudingesnė, ar verta pasilikti savoje, — pažinau nepaviliotą svetimų dievybių ir nededančią ant jų galvų bereikalingų vainikų. Pažinau ją mokančią lietuviškai šnekėti ir ilgai ilgai šnekėjusią — kol su lietuvišku žodžiu pasitraukė iš mūsų eilių.

Algimantą Mackų, mielą, savotišką savo buvusį apie 5-rius metus mokinį, trem-

ties gimnazijoje, pasilieku toki, koks jis buvo pirmojo savo poezijos leidinio Eligijos metu, žiauriai tada mūsų kritikų kirstą už patriotizmą ir giliai tai išgyvenusį. Iš visų įrašymų jo poezijos knygoje, man padovanotose, ir iš keletos laiškų aš esu įsitikinusi, kad jis savo naująją kūrybą vis ryškiau ir ryškiau būtų peršvietęs Lietuvos dvasia, atplasniojančia iš Vilniaus nuo lietuviško teatro scenos. Jis jos ilgėjosi. Tai įrodė ir pasirinkimas, iš daugelio čia galimų kelių, Vanagaičio kelio.

L. Vaičiūnienė

L. ŠUKYTĖS KONCERTAS BOSTONE

ST. SANTVARAS

Įvykių ir įsipaigojimų raida taip ratus pasuko, kad tuo metu, kai L. Šukytė iš Toronto keblavo į Bostoną, tai aš turėjau važiuoti į Detroitą ir Torontą. Gaila man buvo neišgirsti koncerto, rengiamo Pabaltiečių - amerikiečių d-jos, kuris jaunos dainininkės kely nebuvo eilinis. Betgi taip atsitiko -- mudu su ja kaž kur pakelėj prasiplenkėm...

Grįžęs namo, apie L. Šukytės koncertą išgirdau apstą atsiliepimų. Greta prielankių ir mielių žodžių, vienas kitas pažėrė ir kritiškų pastabų. Daugiausia užkliuvo L. Šukytės koncerto programa, kuri buvusi netvairi ir monotoniška. Kai aš į tą programą pažvelgiau -- nieko baisaus ten neradau.

Dainininkai, o ypačiai jauni dainininkai, paprastai dainuoja tų autorių dainas, kurios jiems lim pa prie širdies, visai nepaisydami klausytojų skonio ir pageidavimų. Berods, tokio "paklydimo" neišvengė ir L. Šukytė savo koncerto programoj Bostone. Besce-

nos ir arijos iš Glucko "Iphigenie en Tauride", pirmąją koncerto dalį ji paskyrė Schumanno ir Wolfo dainoms, padainuodama jų net aštuonias. Ką iš esmės galėtume pasakyti prieš Schumanną ir Wolfą, kurių dainas visi geresni dainininkai iki šiol tebelaiiko savo repertuarų "vinim"? Tačiau žmogui, mažiau pažįstamam vokiškų "lieder" stilių (tuo pačiu ir sunkiau į tas dainas įsijaučiančiam), iškart patiekta toks jų pluoštas gali sudaryti monotoniškos įspūdį. Prityrę dainininkai (išskyrus tuos atvejus, kai būna rengiami vieno ar dviejų autorių muzikos rečitalai) ir savo koncertų programas nededa

vieno kompozitoriaus keturių dainų, kaip žiuo atveju buvo padaryta. Ir L. Šukytei apie tai derėtų pagalvoti. Atėmusi nuo Schumanno ir Wolfo po dvi dainas ir vietoj jų įdėjusi porą italų klasikų ir porą kitų kūrinių, beabejones, savo koncerto spalvingumą ji būtų gerokai patvairinusi. Tačiau tai yra tik "praktikiniai patarimai". Aplamai L. Šukytės koncerto programa Bostone buvo rūpestingai sudaryta, muzikiniu požiūriu įdomi ir vertinga, aš, toli gražu, su tos programos kritikų nuomonėm nesutinku.

Suprantama, pačiam koncerto negirdėjus, o tik kitų šnekom pasirėmus, recenzijos neparašys. Man buvo įdomu, ką apie mūsų talentingąją solistę parašys Bostono "didžioji spauda". Tos spaudos pora recenzentų atsiliepė, su jų pasisakymais aš ir noriu Dirvos skaitytojus supažindinti.

The Boston Herald kritikas K. L., pažymėjęs, kad Pabaltiečių - amerikiečių d-ja šį sezoną pradėjo Kanadoj išmokslintos lietuaitės Lilijos Šukytės koncertu Jordan Hall, savo įspūdžius pradeda rašyti, pagal mūsų supratimą, painiudamas terminus: "Turėdama mezzo-soprano balsą, kuris yra galingas, gerai išlavintas ir nepaprastai skambantis (resonant), p-lė Šukytė atliko Glucko, Schumanno ir Wolfo kūrinių programą (kaip žinom, Šukytė yra sopranas, bet ne mezzo-sopranas!)

Toliau K.L. rašo: Ravelio Šecherezada, kuri gerokai kentėjo nuo spalvingumo praradimo forteplono versijoje, buvo dainuojama su stilšiaus pagerėjimu, jei lygin- sim tai su L. Šukytės ankstes-

nių dainų atlikimu. Tuo tarpu lietuvių kompozitorius, Jakubėna ir Banaitį, ji dainavo laužydama ir numesdama frazių pabaigas. Tik paskutiniame kūriny p-lė Šukytė parodė sugebėjimą pagauti ir pavergti klausytojus "La mamma morta" iš Giordano "Andrea Chenier" buvo atlikta su tikru muzikiniu įsijautimu ir parodė pirmos eilės talento pajėgumą, kuris, su būtinu pasišventimu, gali eiti toli".

Ypačiai svarbi ir reikšminga yra The Christian Science Monitor nuomonė. To laikraščio recenzentas John Marshall Cuno, jau ne vieną kartą Pabaltijo menininkams parodęs nemažai simpatijų, ir apie L. Šukytės koncertą parašė ne tik su jam įprasta ir gera vokalinio meno nuovoka, bet ir su regima šilima. Iš jo kiek ilgelesnio atsiliepimo, kuris beveik ištisai yra teigiamas, parinksiu nors keletą būdingesnių sakinių.

J. M. Cuno savo recenziją taip pradeda: "Garso platus grynumas, stiprus atlikimas ir miela lyrinė kokybė yra tie Šukytės balso ypatumai, kurie padarė malonų penktadienio vakarą Jordan Hall salėj". Minėdamas Pabaltiečių - amerikiečių d-jos devintąjį koncertų sezoną, recenzentas pastebi, kad šio koncerto programą sudarė vokiečių, prancūzų, lietuvių ir italų dainos. "Tai buvo puiki kūrinių atranka -- rašo J.M. Cuno -- kuri parodė, bet neapibrėžė dainininkės talentų pajėgumo". Taręs, kad L. Šukytė, savo koncertą pradėdama Glucko arija iš "Iphigenie en Tauride" klausytojams iš karto parodžiusi kad ji "nebijo burnos atidaryti". "Tai buvo jausmingas ir galvinantis dainavimas ypačiai dėl to, kad L. Šukytės balso kokybei yra būdingi ir puikus dramatiškumas, ir toks pat lyrizmas". Kiek plačiau aptaręs Schumanno ir Wolfo dainų interpretaciją, J.M. Cuno savo įspūdžius baigia sakiniu, kad Ravelis, buvo atliktas gerai (Ravel: Sheherazade: Asie, La Flute enchantee, L'Indifferent), "o taip pat ir mielos lietuvių dainos" (Vl. Jakubėno ir K.V. Banaičio).

Pabaltiečių - amerikiečių d-jos direktoriui, kurio pirmą, yra inž. Vytautas Izbičkas, padėka ir pagarba už L. Šukytės koncerto surengimą Bostone. Kitas tos draugijos koncertas yra rengiamas toj pačioj Jordan Hall salėj 1965 m. kovo 28 d. (Šį kartą sekmadienį, ne penktadienį) 3 val. po pietų. Programą atliks žinomas latvių čelistas Ingus Naruns.

• Dr. Petras Kisieličius, visuomenininkas, JAV LB Tarybos narys, dažnai atidaro savo piniginę lietuviškiems reikálams. Prieš Kalėdas prie anksčiau įnešto į Lietuvių Fondą 1000 dol. pridėjo dar tūkstantinę. Dr. Kisieličius turi savo kabinetą Ciceroje, Ill.

ST. CLAIR SAVINGS

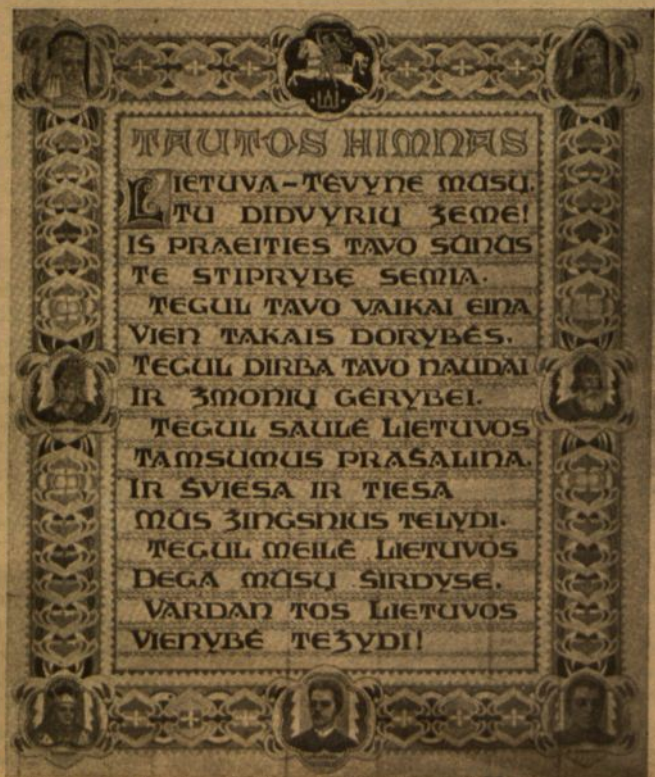
All savings deposited through
JANUARY 15th earn

from JANUARY 1st

(CURRENT RATE)

NOW 5
LOCATIONS

Main Office: 813 EAST 185th STREET • 26000 LAKE SHORE BLVD.
6235 ST. CLAIR AVENUE • 25000 EUCLID AVENUE
6135 WILSON MILLS ROAD

Dail. K. Šimonio pieštas Lietuvos himnas.

NEEILINIAI METAI NEW YORKO LIETUVIŲ GYVENIME

EMILIJA ČEKIENĖ

1964 m. newyorkiečių lietuvių visuomeninės, politinės, kultūrinės veiklos sezonas, prasidėjęs spalio mėnesį, iš pagrindų išjudėjo, daug reikšmingiau ir gyviau nei anksčiau. Aktyvumas pasireiškė ne vienoj kurioj srityje ar organizacijoje, bet visose lenktyniaujančios idėjomis, užsimojimais, nutarimais ir jų įgyvendinimu.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SĄJUNGA

ALTS-gos Centro Valdybai, reziduojančiai New Yorke, didelė našta nukrito šį rudenį iš spaudos išėjus Antano Smetonos monografijai. Nukrito didelė ir sunki našta, kuri betgi kartu ir maloni, kaip išsireiškė Kazimieras Pocius, ant savo pečių sutikęs paimiti didelę tos naštos dalį. Aleksandro Merklio parašyta, ALTS iššomus išleista, Vilties spaustuvs atspausdintą, Chicago įrišta, tą reprezentacinę knygą jis baigia išsiuntinėti prenumeratoriams, eidamas atsakingas jos platintojo pareigas. O taip gi suteikęs Sąjungai stambią ne terminuotą paskolą jos išleidimo išlaidoms padengti.

Žinoma, tai nėra vien tik šios ALTS-gos Valdybos nuopelnas. Prie šio S-gos užsimojimo įgyvendinimo prisidėjo visa eilė galvų ir daug daug rankų. Jie beveik visi suminėti leidėjo žodyje. Prie to prisidėjo visi S-gos skyriai, visi nariai ir kiekvienas iš anksto ją užsiprenumeravęs. O pati didžiausioji tos naštos dalis, be abejo, teko dabartiniam S-gos Centro Valdybos pirmininkui Vytautui Abraičiui, vicepirmininkui Antanui Senikui ir išdininkui Povilui Ališauskui.

Ir štai, šį rudenį šis didis ir suteiktinis darbas baigtas, išsiuntinėtis prenumeratoriams ir tik vos trečdalis egzempliorių skaičiaus belikę. Todėl norintiems įsigyti nepatartina delsti.

Ne prie kasdieninių Sąjungos darbų tenka priskirti ir visą eilę Centro Valdybos posėdžių baigiant senuosius metus. Vienas iš jų įvykęs lapkričio 20 d., kartu su Dirvos redaktorium J. Čiuberkiu, Vilties D-jos vicepirmininku V. Rasteniu, New Yorko abiejų S-gos skyrių pirmininkais J. Sirusu ir A. Jurgėla, pavaduojančiu J. Kiaunę, A. ir D. Senikų rezidencijoje, Great Neck, N.Y. Ir paskutinis posėdis įvykęs š.m. gruodžio 20 d., kuriame dalyvavo visi ALTS-gos Centro Valdybos nariai, Dirvos redaktorius J. Čiuberkis ir K. Pocius iš E. Chicago, Vilties Draugijos vicepirmininkas ir A. Smetonos monografijos ekspeditorius.

Čia buvo galutinai išsiaiškinta tolimesnio monografijos planavimo reikalai, atsakotomė, baigiant senuosius metus persvarstyti S-gos ankstesnieji nutarimai, išdiskutuota, kas juose tebėra tinkama Sąjungos ateities veiklai tęsti, kas keistina ir kuo reikėtų papildyti, ką naujo įnešti. Be to, aptarti mūsų laikraščio Dirvos reikalai, išskirti pastarųjų metų laimėjimai ir prieita vieningos nuomonės dėl tolimesnio rėmimo keltiant kultūrinę lygį ir stiprinant materialinį pagrindą. Žinoma, visa tai bus įmanoma atlikti tik suteiktinėmis visų Sąjungos narių jėgomis.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDAS

Neeiliniai šie 1964-ji metai buvo ir Lietuvos Nepriklausomybės Fondui. Buvo perrinkta Fondo Valdyba, papildant, tikriams pasakius, sugrįžtant kai kuriems valdybos buvusiems nariams bei steigėjams. Stambesniomis sumomis paremta eilė konkrečių politinių žygių tarptautine prasme. Pradėtas vykdyti vienas iš numatytų di-

džinių remtinų darbų, tai anglų kalba knygos išleidimas, LNF tarybos -- direktorių posėdyje išdiskutuotas ir priimtas jos rąšymo planas, kuris buvo išsiuntinėtis visiems LNF komitetams, atstovyboms bei paskiriems atstovams susipažinti ir pareikšti savo nuomonę.

Paskutiniame praeitų metų LNF Tarybos posėdyje, lapkričio 13 d., buvo išsamiai peržvelgtas LNF įsisteigimo tikslas, atlikti darbai ir tolimesnė jo paskirtis, didesnę dėmesį skiriant kultūriniams reikalams. 1965 metais Lietuvos Nepriklausomybės Fondas švęs dešimtmetį ir šiuo metu ruošia išsamią informaciją apie jo paremtus darbus, kuri bus išsiuntinėta pirmoji eilė komitetams, atstovams ir nuolatiniams rėmėjams, įgalinusiems tuos darbus atlikti. Kai kurių aukotos sumos jau siekia tūkstantines, tai dr. V. Paprocko, V. Abraičio, V. Rastenio, J. Bačiūno, dr. V. Ramanausko, A. Seniko. Didelė talka parodyta Kanados, ypač Toronto lietuvių, vadovaujant P. Basčiui, K. Kalendrai, E. Jurkevičienei, dabartiniam pirmininkui J. Českeiui ir kt.

BALFAS

Reikšmingi šie metai buvo ir Balfui, kurio 20 metų sukaktuvinis seimas šį rudenį įvyko New Yorke.

Ši didžiulė šalpos organizacija sukaktuviniame Seime metė žvilgsnį į 20 metų veiklos kelią, išsklė daug ir didelių nuveiktų darbų, prisiminė buvusius organizacinius nesklaidumus ir darbo klaidas, ne visuomet nuo mūsų pačių pareinančias, o taip pat nutiesė gaires atečiai.

Balfą steigęs ir visą 20 metų jam vadovavęs prel. J. Končius pavargo ir iš pareigų atsi-

sakė. Seimas, giliai vertindamas jo nuopelnus Balfui, suteikė jam garbės pirmininko titulą. Seime dalyvavo ir daugiau Balfą steigusių bei visą savo jaunystę šios organizacijos veiklai pašventusių asmenų, kurie sekančią dieną Balfą direktorių posėdyje taip pat buvo pakelti į garbės narius: Albinas Trečiokas, Nora Gugienė, Elzbieta Paurazienė ir Bronė Spidienė, nors iš aktyvios veiklos dar ne visi iš jų pasitraukė.

Albinui Trečiokui, buvusiam 1-ajam vicepirmininkui, prel. J. Končiui gyvenant Floridoje, beveik visą laiką teko posėdžiams pirmininkauti. Dabar Balfui vadovauti atėjo jaunas, energingas kun. Vaclovas Martinkus. Nauji žmonės atėjo ir į centro valdybą, kuriems tačiau Balfą veikla nėra svetima, nes dauguma iš jų anksčiau karts nuo karto pavaduodavo direktorius. Tai dr. A. Škėrys, S. Dzikas, B. Spidienė ir E. Čekienė. Iš praeitos kadencijos liko: Antanas P. Senikas, Nora Gugienė ir dr. Elena Armanienė.

Naujas įvykis Balfą istorijoje buvo ir tai, kad nuo pat jo įsikūrimo Centro įstaiga, per 20 metų ramiai sau tūnojusi Brooklyną pakraštyje netoli upės kranto, pigiame rajone, kur prieš du dešimtmečius gyveno įsikūrę bene daugiausia mūsų tautiečių, sukaktuvinio Seimo metu sename, pigiame, aptrintusiuose Balfą pastate "susibuvo, subraškėjo".

Praėjo daug seimų, direktorių suvažiavimų, atrodė, jog Balfas, Chicagoje gimęs kūdikis, čia apgyvendintas, tik čia turi ir mirti, nors posėdžiuose ne kartą buvo svarstomas naujų patalpų įsigijimas, tų pačių remontas ir k. Bet, daugiau galvų, daugiau sprendimų.

Sukaktuvinis Seimas buvo gausus atstovų skaičium. Tik staiga vienoj salės pusėj sujudėjo, su-
džė, vienu kartu daug rankų pakilo, prašydamos balso ir... vienas už kitą garsiau prakalbėjo, reikalaujanti iškelti Balfą centro įstaigą į Chicago. Ir labai griežtai, be svarstymų, be pasirušimų, beatidėliojimų. Rodos, ims chichagiečiai ir tuoj pat išsineš susikrovę visą Balfą senų drabužių sandėlį, kuris tuo metu berods buvo pilnas, o su tuo senu, 20 metų atitarnavusiu namu, žinokitės! Laimė, kad žodžiai lieka žodžiais. Sumanymus lengviau skelbti nei juos įgyvendinti. Ir šiandien, užbaigus Balfą dividen-
tmetį, sutinkant 1965 metus, naujai vadovybei užvertus seną Balfą knygos lapą, namas ligi lubų prikrautas senų drabužių dar tebestovi vietoje ir centro įstaiga senoje savo vietoje New Yorke, pasaulio centre visais atžvilgiais.

STUDIJĄ APIE LOZANOS KONFERENCIJĄ

Suomijoje kas metų ketvirtį išeinančiame Abo universiteto leidinyje "Acta Academiae Aboensis" 1964 m. ketvirtame nume-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRASAI ***

KITI METAI, kiti lapai. Pabaigoj vysta, pradžioj vėl sužaliuoja.

Tėvas Jablonskis, tasai mūsų bendrinės kalbos tėvas, greičiausia ne rudenį mėnesius lietuviškai krikštijo. Kitaip, būtų gi turėjęs pastebėti, kad lapai krinta daugiausia dešimtajame metų mėnesyje, o vienuoliktajame, būdavo, pradeda minti ir braukti linus. Išėjo atvirčiai: spalį mėnesiu pavadino laiką, kai spalį dar nėra, o lapkričiu — kai lapai jau nebekrinta.

Pereitą spalį krito ne vien medžių lapai. Krito Chruščiovas Maskvoj, krito atominės "šiukšlės" Kinijoje, krito nuosaukių konservatorių valdžia Anglijoj, krito ir konservatorių viltys Amerikoj. Šios, tiesa, jau lapkričiui prasidėjus žnegetėjo, betgi tai buvo tik pati kritimo pabaiga.

Ir šių užrašų lapai tą patį spalį buvo paprastų ir nepaprastų vėjų kažkur nupūsti. Bet, po gruodžio 20-tos ilgiausios metų nakties, apsigrėžę saulė. Naktys trumpėja, dienos ilgėja, tai ir šie lapai atsigauna, nei medžių sprogimo nelaukę.

Esti laikada, ypač rudenį, taip tamsu, kad anot priežodžio, nors pirštu į akį durk. Priežodis, žinoma, ne patarimas: dūrių į akį — nei taikliai, nei beatodairiškai — tamos nepasiviesi, neigi regėjimą praskraidinsi. Tą net ir pelės žino. Juk negi veltui Lietuvoj, šilumai palaikyti, lubas apipildavo spaliais. Sakydavo, spaliai patogūs, nes juose pelės nesiveisia: "kad akių neišsibadytų".

Pereitas spalio, nors ir be spalio, Amerikoj buvo viešo akių baidymosi mėnuo — aršaus ir beatodairiško, net ir parduotomis strėlėmis. Tik lapams nukritus, tik tamsai pamelsvėjus, tik saulei atsivertus ir pirmajam sniegui orą praskaidrinus, žmonės ir mintys ima ir vėl išeit pasivaikščioti ramiau, taikingiau, ir gal po truputį protingiau.

Pasibaigę metai — metai rinkimų, Šekspyro ir Donelaičio. Tų metų pradžioj pridrygusių užsimojimų daugis krito, kaip lapai (spalio mėnesį), ir kas gi dabar atspės, kiek jų ir kada dar vėl sužaliuos. O betgi atrodė, kad gal donelaitiškaiktų ir čia prasitart: jau saulelė vėl atkrodama budina svietą ir rudens žvarbaus miglas savo šypseną sklaido... Arba, kiek toliau pabėgęjus: Sveiks, svieteli margas, metus naujus pasitikdams! Sveiks ir tu, žmogau, iš sukritusių lapų išlysdams!

ryje įdėta suomių istoriko Boerje Colliander ilgoka studija apie 1916 metais Lozanoje, Šveicarijoje, įvykusį "Tautybių kongresą". Toje konferencijoje buvo svarstomas laisvo tautų apsisprendimo klausimas. Ypač išsamiai buvo nušviesta Rusijos paglemžtų tautų būklė ir suminėtos rusų valdžios vykdytos rusifikacijos priemonės nerusikų tautų atžvilgiu.

Lozanos konferencijos paruošime vadovaujamą vaidmenį tuo metu vaidino lietuvis Juozas Gabrys (miręs Šveicarijoje 1951 metais). Be to, konferencijoje dalyvavo baronas Friedrichas von der Roppas, kilęs iš Lietuvos. Apie Lozanos konferenciją profesorius Collianderiui gausiai medžiagos suteikė Berne gyvenęs dr. A. Gerutis. Savo studijoje profesorius pareiškė A. Geručiu padėką už suteiktą medžiagą.

Ketindamas apie laisvą tautų apsisprendimą parašyti išsamesnį veikalą, prof. B. Colliander atvažiavo į Berną, kur nuodugniau susipažins su Dr. Geručio turima medžiaga apie minėtą Lozanos tautybių kongresą ir iš viso apie pavergtų tautų veiklą pirmojo pasaulinio karo metu, siekiant nusikratyti svetima valdžia ir atgauti laisvę.

Prof. Colliander 1935 metais paskelbė savo disertaciją apie vokiečių politiką Lietuvoje 1915-1918 metų okupacijos.

Šia proga tenka pastebėti, kad Friedrichas von der Roppas mirė Vokietijoje š.m. vasario mėnesį, susilaukęs virš 80 metų amžiaus. Jis 1961 m. išleido savo atsiminimus, pavadintus "Zwischen gestern und morgen" (Tarp vakar ir rytdienos). Juose autorius aprašo savo veiklą pirmojo pasaulinio karo metu, kai jis, kaip vokiečių valdžios agentas, stengėsi atskirti nerusiškas tautas nuo Rusijos. Jo pastangomis Berlyne buvo įsteigta "Deutsch-Litauische Gesellschaft", kuri leido leidinį "Das Neue Litauen". Draugija daugiau ar mažiau atvira rėmė tuometinius vokiečių aneksionistinius planus Lietuvos atžvilgiu. Kai atsikuriančioji nepriklausomoji Lietuva pasuko visišką valstybinę nepriklausomybės keliu ir atsisakė 1918 metais primestų konvencijų su kaizerine Vokietija, minėtoji draugija sustabdė savo veiklą. (g)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Pinigų taupymui nereikia važinėti. Jūs galite atsiųsti paštą, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4½% išmokamas du kart per metus.

ANTANAS SMETONA TAUTINIŲ SIEKIŲ PAŽANGOS KELIJE

(Pasakyti žodžiai Montrealy, Detroite ir Toronte)

STASYS SANTVARAS

Kartą, man prie jo esant, priėjo paprastas, kad ir gana protingas lietuvis ūkininkas. Ir pradėjo išdėstyti savo nuones apie politiką. O respublikos prezidentas ne vien ramiai klausėsi, bet jį klausinėjo, tarsi norėdamas į aiškiausią santykį su jo protu ir valia sueiti. Ir atrodė beveik, kad ne ūkininkas atėjęs patarimo, bet kad daug prityrusiam valdžios vyrui svarbi buvo to žmogaus nuomonė ir patirtis.

Vydūnas

Kai žmogui reikia aiškiai ir tvirtai aptarti kokią nors kasdieninę apyvokos dalyką, paprastą ir kasdien vartojamą dalyką, jis iškarto pajunta pasisakymo ir išsireiškimo sunkumą. Nėra lengviau kalbėti apie asmenį, kurio gyvenimas ir darbai yra ypač reikšmingi ir būdingi jo išgyventam laikui. Atmesdami ir menkindami to žmogaus darbus, ar niekindami jo vardą, kaip mūsų dienom nuolat mėgstama daryti, netrukumėm pamatyti, kad tą laikotarpį padarė žymiai tamsesnį ir skurdesnį.

Antanas Smetona savo gyvenimo filosofija, giliai įsisąmonintu gyvenimo tikslu, savo veikla ir kūrybinėm pastangom mūsų tarpe kurį laiką buvo pasidariusi labai nevienodai suprantama ir aiškinama asmenybė. Sovietinės Rusijos pavergtoj Lietuvoj jo vardas iki šių dienų tebėra niekinamas ir keikiamas, jam primetamas elgesys su atskiru žmogumi ir tauta, kokią okupuotuose kraštuose labai plačiai ir žiauriai vartoja pati Maskva. Betgi, kas itin skaudu, tokio "objektyvumo" apraiškų nestinga ir šiapus ribos. Dar šiemet viename lietuviškame savaitraštyje, Vasario 16 d. proga, buvo įdėta Lietuvos Tarybos nuotrauka, išvardintos pavardės tų vyrų, kurie pasirašė nepriklausomybės at-

statymo aktą, o prie Ant. Smetonos dar prikirtas ir toks paaiškinimas: tas žmogus sėdi greta dr. Jono Basanavičiaus, jis visą laiką mėgo lįsti į pirmą vietą... Ak, tu, pone Dieve, lyg žmogaus pastangos prasiskirti į priekį jau savaime turėtų būti nusikaltimas! Pirmą proga, kai tik sutiko to savaitraščio redaktorių, tuoj paklausiau: tai kokią teisybę jūs skelbiat apie Antaną Smetoną Vasario 16 dieną? Argi jums niekad neteko girdėti, kad Ant. Smetona buvo vienbalsiai rinktas Lietuvos Tarybos pirmininkas? Gal tamsta man galėtum paaiškinti, kur jis, kaip Tarybos pirmininkas, turėjo atsisėsti ar atsistoti? Žinoma, liūdna buvo žiūrėti į redaktoriaus veidą, bet dar liūdniau regėti tą įsisenėjusių mūsų ligą: reikėti nepasitikėjimą, menkindi, net neišmintingai pašiepti tai, kas savo dvasia ir esme yra sava ir lietuviška.

Deja, žmogus mėgsta iškreipti faktus, sugeba apsilenksti sutiesia, nepaslenka būti tauriai objektyvus. Tai, berods, ir yra mūsų kasdieninių nesupratimų ir nesutarimų didžiausi vargai. Savo sielų patamsy, dažniausia dėl vieno ar kito asmeniško nepasisekimo, mes pykstam ir nirstam, nors gerai žinom, kad žmogaus būti sudaro įvairūs klausimai, siekliai ir problemos, o taip pat teisingi ar mažiau pasisekę klausimų ir problemų sprendimai.

Visuomenės, politikos ir kultūros sudėtingų uždavinių tvarkyme, kaip ir kiekviename darbe, absoliutus tobulumas dar niekur ir niekad nebuvo pasiektas. Todėl ir kyla abejonės: ar atskiro asmens darbai, negalėdami tobulybės pasiekti, gali palažyti mūsų objektyvumą ir net neapykantą mums sukelti? Manysčiau, kad neturėtų šitaip atsitikti. Nebent tie žmonės būtų tokie žmogėdriški, kaip XX a. džingischana! Stalinas ir Hitleris.

Kai Lietuvą, tartum likiminę ugnies rykštę, ėmė deginti ir naikinti pirmoji rusų bolševikų okupacija, kai be NKVD liepimo aš negalėjau net į savo namus įžengti -- tą žiūrį 1940 m. liepos mėn. nuėjau į Palangos pušyną ir pats vienas atsisėdau ant suolelio, pats vienas, anot Maironio, bandžiau "praskleisti uždangos kraštą" ir pažvelgti į rytą, kuris staiga pasidarė toks tamsus ir neperregimas. Vasara buvo graži ir šilta, o Palanga neįtikėtai rami, tuščia ir pilna ore plazdančio nusiminimo. Netrukus prie manęs priėjo pažįstamas Palangos žemaitis, atsisėdęs greta, pradėjo sukti naminio tabako cigarilę. Tai buvo jau pagyvenęs žmogus, kuris vertėsi amatu, o vasarą šeimos išdą papildydavo nuomodamas gražiai ištaisytą namelį "kumpel-

ninkams". Kalba tarp mudviejų nesimezgė, nes tokia buvo ta atneštoji bolševikų laisvė. Pagaliau, vieną kitą dūmą užtraukęs, mano pažįstamas prabilo tiesiai ir atvirai:

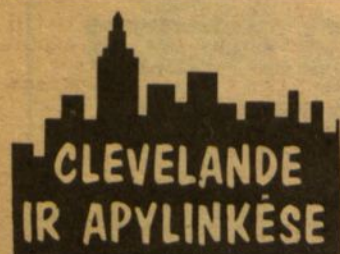
-- Matai, tamsta, tiek metų Palanga buvo kupina vasarotojų, saule ir džiaugsmu liepsnojo mūsų veidai, gyvenom ir norėjom gyventi. Čia juk atvykdavo ir valstybės prezidentas. Kai kada aš nueidavau jo pasitikti, o kai kada ir patingėdavau. Jei šiandien prezidentas Antanas Smetona atvyktų į Palangą -- keliais eičiau jo pasitikti į Kretingą...

Niekad nepamiršiu tų Palangos žemaičio žodžių. Man rodosi, savo paprasta kalba jis pasakė didelę ir nesugriaujamą tiesą: kokia baisi yra nelaimė, kai tauta, o drauge ir kiekvienas jos narys, praranda laisvę ir nepriklausomybę! Mums turėjo nutekėti pora dešimtmečių, beveik kaip ašaros per veidus, kol mes į Antaną Smetoną ir jo darbus pradėjom kiek objektyviau ir jautriau žiūrėti.

Vargu būtų prasminga šia proga pasakoti Ant. Smetonos biografiją ir iš eilės minėti visus jo darbus. Visų pirma, tam turėtumėm skirti daug laiko, o antra -- tas žinias kiekvienas galim rasti Lietuvių Enciklopedijoje, o dabar ir Al. Merklio parašytoj Ant. Smetonos monografijoje, kurią JAV išleido ALTS-gos Centro valdyba. Manding, pakaks to, kad šį vakarą aš neminėsiu ilgo datų sąrašo: Antanas Smetona gimė 1874 m., rugpjūčio 10 d., Užulėnio km., Taurėnų vl., Ukmergės aps., mirė tragiškom aplinkybėm 1944 m., sausio 9 d., Clevelande, JAV. Šie Donelaičio metai ir yra tas laikas, kada minim pirmojo ir ketvirtiojo, tikėkim -- ne paskutiniojo -- Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos 20 metų mirties sukaktį.

1874-1944 m. laikotarpio būdingi įvykiai, nemaža reikšmės turėję ir lietuvių tautos likiminės kovose, buvo tokie: atgauta mūsų spaudos ir susirinkimų laisvė, pirmasis pasaulio karas, kardu ir ugnimi nusiaubęs Lietuvą, paskelbta ir atstatyta nepriklausoma Lietuvos valstybė, antrasis pasaulio karas, kurio pradžioj Lietuva tapo Hitlerio ir Stalino niekšingo sandėrio auka, iki šiol ir Vakaruose nebesulaukianti kilnaus ir humaniško mūsų didžios tautinės nelaimės supratimo. Antanas Smetona tame laikotarpy kūrė ne tik savo asmeninę, bet ir lietuvių tautos istoriją.

(Bus daugiau)

• **Lietuvių Salės Bendrovės** išsiuntinėdame laiške toms bendrovės akcininkams yra suminėti kandidatai į direktorius. Netyčia tame laiške buvo praleista kandidato į direktorius Stanley Halaburdos pavardė. Ta klaida bus atitinkamai atitaisyta balsavimo lapelyje.

LANKOSI FLORIDOJE

Marė ir Justinas Miščikai, SLA 14 kuopos ir Lietuvių Kultūrinio Darželio Sąjungos darbuotojai, išvyko su žentu ir anūkais į Floridą Kalėdų ir Naujų Metų šventėms pas Miščikų dukterį Rūtą, kuri su vyru gyvena Miami mieste. Ten Miščikai turi savo namą. Ponia Miščikienė ir žentas grįš tuoj po švenčių. Justinas pasiliks ilgesniam laikui.

Į Miami švenčių laikotarpio atostogoms išvažiavo Dr. Algirdas Nasvytis su žmona ir vaikais. Turės progos susipažinti su senųjų lietuvių gyvenimu. Miami mieste lietuviai turi kelias organizacijas ir didžiųjų organizacijų skyrius, juos išteigė apsigyvenę šiltoje Floridoje. Jie darbuojasi ir remia tuos pačius reikalus, ALT, BALF ir kt. Miami lietuviai, pasistatę savo didelę, puikią salę, turėjo padidinti. Pastaru laikų padidino ir baro dalį, nes žiemos metu ypatingai suvažiuoja daugybė šiauriečių savaitė, porai ir keliems mėnesiams. Tada vyksta įvairūs organizacijų renginiai, baltai, pramo-

gos, į kurias susirenka svečiai.

Kitas didesnis lietuvių centras yra St. Petersburg mieste, kur taip pat pasistatė gražią salę, ir žiemos laikotarpiu vykdo visokius pokilius. Ten leidžiamas ir laikraštis, "Floridos Lietuviai". Redaguoja clevelandietis Edv. Karnėnas. Rep.

METINIS SUSIRINKIMAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 12-to skyrėto metinis susirinkimas įvyks Lietuvių salėje, 1965 m. sausio 31 d., sekmadienį po pamaldų.

Dienotvarkėje: metinė valdybos darbų apyskaita, renkama skyriaus valdyba ir pranešimai apie Amer. Liet. Tautinės Sąjungos reikalus. Ateinantį pavasarį įvyks Tautinės Sąjungos seimas, todėl skyrius privalo iš anksto seimui ruošti.

Valdyba

RINKIT ATSTOVUS

Dar kartą primenu vietos organizacijoms išrinkti ar paskirti savo atstovus į Lietuvių Kultūrinio Darželio Sąjungą. Metinio susirinkimo laikas bus paskelbtas vėliau. Jame bus primami atstovai. Galima skirti du ar vieną. Taip pat pavieniai veikėjai prašomi įstoti į L. K. Darželio Sąjungą. Metinis mokestis nuo organizacijos \$2.00, pavieniai moka po \$1.00.

K. S. Karpius, pirm.

SLA 14 KUOPOS SUSIRINKIMAS

Įvyks sausio 5 d., 7 v. v. Lietuvių salės svetainėje. Susirinkimo darbotvarkė: naujos kuopos valdybos pareigų perėmimas, kuopos išdo 1964 m. apyskaita, Tautos šventės — Vasario šešioliktosios minėjimo klausimas ir kiti reikalai.

Po susirinkimo ten pat kava su užkandžiais. Nariai prašomi susirinkime būtinai dalyvauti ir sumokėti užsilikusius savo apdraudų mokesčius. Susirinkimas prasidės punktualiai, tad prašome neveluoti.

• **Clevelando Orkestro** koncertų programoje sausio 7 ir 9 d. pasirodys viena iš garsiausių moterų smuikininkių — Erica Morini. Orkestrui diriguos G. Szell, E. Morini pirmą kartą Clevelande grojant Giovanni Battista Viotti koncertą smuikui su orkestru. Programoje, tarpe kitų, yra ir Prokofjovo simfonija No. 5.

Severance Hall vykstančių koncertų pradžia 8:30 val. vak.

Šiems koncertams bilietai jau išparduoti. Liko tik stovimos vietos.

• **Ar ne per daug mokate už savo namų bei baldų ir kt. nuo ugnies bei Jūsų nelaimės?** Pasitikrinkite pas Z. Obelenį 531-2211 ar V. Giedraitį 944-6835.

PARDUODAMAS NAMAS

Priešais šv. Jurgio bažnyčią, 2 šeimų namas 5-5. 2 gariniai pečiai, dvigubi porčiai, grindys kieta medžio, garažai. Geras pirkinys. \$12,900.

MAINLINE REALTY
HE 1-8181

Bendradarbis
Juozas Damašis
Namų telef. EV 1-8408
(1-2)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SAUSIO 9 D. vaidinimas, ruošiamas Lietuvių Fronto Bičiulių Clevelande.

SAUSIO 16 D. Antrojo Kaimo spektaklis.

SAUSIO 23 D. Grožinio skaitymo ir deklamavimo vakaras jaunimui. Rengia Neringos tuntas šv. Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 30 D. Solistės L. Šukytės rečitalis. Rengia LB I-os Apyl. Valdyba.

VASARIO 6 D. Chicago's Scenos Darbuotojų Sąjunga stato "Eglė Žalčių Karalienė" Slovėnų auditorijoje. Rengia LB I-os Apyl. valdyba.

VASARIO 13 D. Lietuviams Budžiams Remti Valdybos tradicinis blynų balius, šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 14 D. Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimas, rengia ALT Clevelando skyrius.

VASARIO 20 D. A. Stephens moterų choro koncertas. Rengia šv. Kazimiero lit. mokykla.

VASARIO 20 D. Clevelando Vyrų Okteto koncertas. Ruošia LSK "Žaibas", Moterų tinklinio sekcija.

VASARIO 21 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos ruošiami pietūs, "Aukuro" ansamblio išvykoms paremti.

VASARIO 27 D. 1965 m. Atėties Klubo rengimas šv. Jurgio parapijos salėje.

KOVO 7 D. Kaziuko mugė, Rengia Neringos tuntas šv. Jurgio parapijos salėje.

FILATELIJOS KAMPELIS

(1)

ANTANAS BERNOTAS

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. Lapkričio 21 d. - 5 c. pašto ženklą, kuriame parodytas naujai pastatytas Verrazano tiltas, jungiantis Brooklyną ir Staten salą New Yorko uoste. Už tilto — žemėlapis. Sakoma, kad tai pats ilgiausias pasaulyje kabantis tiltas.

Giovanni da Verrazano (apie 1485 - apie 1528), navigatorius, gimė Val di Greve, netoli Florencijos, Italijoje. Tarnavo Prancūzijos laivynė ir pagarsėjo kaip korsaras (jūrų plėšikas). Prancūzijos karalius Pranciškus I, pastebėjęs didelius Verrazano jūrinius sugebėjimus, 1524 m. pavėdė jam nuvykti prie šiaur. Amerikos krantų ir patyrinėti pakrantes. Verrazano tais pačiais metais atvyko, plaukinėjo atrado, aprašinėjo ir nubraižė žemėlapius Narrangansett (lan-

kos (dabarintės Rhode Island valstijos pakrantėje) bei Hudsono upės ištaką (dabartinio New Yorko apylinėse). Jo vardu ir buvo pavadintas sąsiauris tarp Brooklynų ir Staten salos, o dabar ir naujai pastatytas tiltas.

2. Gruodžio 2 c. - 5 c. p. ženklus Abstraktiniam Menui atžymėti su dail. Stuart Davis piešiniu.

MALDIVŲ salos išleido 6 p. ženklų seriją paminėti sukakčiai (1153 m.), kai tas salynas priėmė islamo tikėjimą.

Islamo tikėjimas, pradėtas Mahometo VII amž. Arabijos pusiasalyje sumaišytas su arabų nacionalizmu, pasirodė labai veržlus ir per sekančius kelis šimtmečius išsiplėtė ne tik arabų apgyventuose kraštuose, bet ir labai toli už jų, apimdamas visą šiaurinę Afriką ir persimesdamas į Ispaniją bei Balkanus, užgriebdamas Turkiją, Persiją, Ceiloną ir, kaip čia matome, net į tokias nuošalias, kaip Maldivai, salas. Dabar islamo tikėjimas jungia septintadalį visos žmonijos. Maldivų salos, apie 2000 mažų salelių grupė Indijos vandenynė ir pietvakarius nuo Ceilono yra apgyventos singalezų kilmės žmo-

KOVO 14 D. Putnamo senelių namų statybai remti Clevelando apylinkių remėjų seimas.

BALANDŽIO 4 D. "Aukuro" ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 25 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos tradicinis metinis balius.

BALANDŽIO 26 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

nių ir valdomos vietinio sultono anglų globoje. Bendras salų plotas apie 115 kv. mylių, 82,000 gyventojų, sostinė -- Malėmestas. Pašto ženklus išleidžia nuo 1906 m.

OLANDIJA išleido du p. ženklus Groningeno universiteto 350 m. įsteigimo sukakčiai paminėti.

Groningen, to paties vardo provincijos sostinė, yra šiaurinės Olandijos miestas ir guli upių Drentsche Aa ir Hunse santakoje. Vietovė žinoma jau 1040 m., kada ji imperatoriaus Henriko III buvo perleista valdyti Utrechto vyskui. Miestas 1255 m. buvo įtvirtintas, o 1284 m. įsijungė į Hansos sąjungą. XIV amž. gale perėjo į turtingųjų piliečių rankas. 1614 m. čia buvo įkurtas universitetas, kuris lotyniškai buvo pavadintas Academia Groningana. Jo bibliotekoje saugomas Erasmo N. Testamentas su Liuterio įrašytomis pastabomis. Vėlesniais laikais per miestą tekančios upės buvo kanalizacijos ir jis yra svarbus vidaus vandens uostas ir geležinkelų susisiekimo mazgas. Išsiplėtusi cukraus, alaus, tabako, baldų, linų pluošto apdirbimo pramonė. Mieste gyvena apie 133,000 gyventojų.

PRANCŪZIJA išleido 30 plus 10 centimų p. ženklą tikybos reformatoriaus Jono Kalvino 400 metų mirties sukakčiai atžymėti.

Jonas Kalvinas, prancūziškai vadindavęs Jean Calvin, ankščiau net Cauvin, Chauvin ar Caulvin, lotyniškai rašėsis Johannes Calvinus (1509-1564), gimė Noyone, Pikardijoje. Jo tėvas buvo vyskupo sekretorius ir norėjo, kad sūnus taptų dvasininku. Bestudijuodamas teisę Paryžiuje jaunasis Kalvinas pasidavė protestantų įtakai ir pats ėmė skelbti sa-

vas idėjas. Kaip ten nepašalintų, Kalvinas 1536 m. išvyko į Ženevą ir sudarė atskirą religinę bendruomenę. Priverstas palikti Ženevą, 1538 - 41 m. gyveno Strasbūre. Grįžęs atgal į Ženevą ir, turėdamas daug savo mokslo sekėjų, ten išvystė aktyvią veiklą. 1559 m. įkūrė akademiją, vėliau virtusią universitetu, kuri ruošė protestantų dvasininkus didelei Europos daliai. Išleido keletą veikalų, skelbiančių savo mokslą. Iš jo sekėjų Prancūzijoje ypatingai pasireiškė hugenotai, vėliau Europoje ir Amerikoje presbiterijonų, kongregacionalistų ir kitos sektos.

Kalvinizmas XVI amž. buvo atneštas ir Lietuvon, daugiausia vakaruose studijavusių šviesuolių (kunigaikščiai Radvilos ir kt.). Netgi žinomoje Šiluvos giesmėje randame, kad plačioje Žemaičių šalyje tebuvo likusios neprotestantiškos tik septynios bažnyčios.

DIDŽIULIS PASIRINKIMAS prekių ir kainų

LANGAI ir DURYS

Antrieji žieminiai langai ir durys iš STAINLESS STEEL (8 rūšių), ALUMINIJAUS, NYLONO STOGELIAI ir kiti įvairaus metalo ir stiklo gaminiai.

KOSTAS BUTKUS

Tel. LU 5-6291

Chicago

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabriko baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PROspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. VICTory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą, nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

ALĖS RŪTOS

premijuotas romanas

KELIAS Į KAIRĖ

jau išsiuntinėtas knygų platintojams.

Romaną galima įsigyti Dirvoje ar

užsisakyti paštu. K a i n a 3 dol.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• LB Centro valdyba gruodžio 27 d. buvo sušaukusi bendrą Centro ir apygardos valdybų pasitarimą Dainų šventės, įvykstančios 1966 metais Chicagoje. Buvo tartasi rengimo komiteto sudarymo ir kitais reikalais. Sudaryta šešių asmenų komisija, į kurią įeina abu pirmininkai (Centro valdybos pirm. J. Jasaitis ir apygardos pirm. inž. Br. Nainys) ir po du iš valdybų: J. Ignatonis, J. Paštukas, J. Bobinienė ir K. Dočkus. Be jų pasitarime dalyvavo: J. Jurekūnas, Z. Dailidka, M. Šimkus, K. Januška, S. Ingaunis, K. Avižienis, S. Šiaučius, A. Šantaras ir J. Vaičiūnas. Buvo kalbama apie pusketvirtos valandos.

• "Dainavos" ansamblio atstovai ir dainininkai, po sumos šv. Kryžiaus parapijos šventovėje, lankėsi pas parapijos kleboną kun. E. Abromaitį, pasveikindami jį kleboną ir kitus parapijos kunigus šv. Kalėdų proga. Ansamblio valdybos atstovas J. Paštukas tarė trumpą žodį ir visiems kunigams įteikė po a. a. Stepo Sodeikos prašytą, Algio Šimkaus baigtą ir ansamblio išleistą religinę lietuviškų giesmių plokštelę "Garbė Tau, Viešpatie". Kun. Abromaitis padėjo visų parapijos kunigų vardu ir atsilankiusius pavaišino priešpiečiais. "Dainavos" ansamblis kasmet gieda šv. Kryžiaus šventovėje per kalėdines Bernelių Mišias, ir visuomet vėliau atvykę jau neberanda sėdimos vietos. Šįmet giedojo talkininkaujant solistams Pr. Bičkiei ir A. Braziui. Prie vargonų buvo A. Šimkus, dirgavo P. Armonas.

• Justinas Mackiewicz, Sr. ir Justinas Mackiewicz, Jr., Standard Federal and Loan Ass., 4792 Archer Ave., vedėjai. Kalėdų proga įstojo į Lietuvų Fondą nariais, įnešdami tūkstantį dolerių (abu po 500). Mackiewiczai yra susipratę lietuviai ir jau ne vieną kartą lietuviškus reikalus parėmė.

KUOPOS INAŠAS VASARIO 16 GIMNAZIJAI KALĖDŲ EGLUTĖS PROGA

Jau nuo seno 8591 LS lietuvių kuopa Kalėdoms suorganizuoja Gimnazijai aukų iš savo tarpo ir iš tose pačiose kareivinėse stovintį amerikiečių. Šiemet Kalėdų proga 8591 LS kuopa paaugojo Gimnazijai DM 1.000,— o iš amerikiečių suorganizavo DM 700. Aukos buvo įteiktos Kalėdų eglutės iškilmų metu, gruodžio 18.

• Vėl naujas Lietuvių Fondo tūkstantininkas dr. Juozas ir Barbora Plikaičiai, 6318 W. Irving Park Rd. Kadangi Fondas jau atleistas nuo pajamų mokėjimo mokesčio, narių skaičius sparčiai auga. Fondo adresas: 7243 S. Albany Ave., Chicago, Illinois 60629, T. Blinstrubas (valdybos pirmininkas).

• Dr. Petras Tunkūnas, 820 So. Damen Ave., Chicagoje, įstojo į Lietuvų Fondą, atsiųsdamas 1000 dol.

Prieš Kalėdas LF per tris dienas užregistravo 4000 dolerių.

• Eglė (Žemgulytė) ir Leonas Narbučiai Chicagoje susilaukė pirmąjį sūnų Darių-Leoną.

Dr. Juozo ir Veronikos Žemgulių sūnelis Juozas Gediminas laimingas turis pusbrolių, L. Žemgulinė ir vyresnieji Narbučiai džiaugiasi vaikaičiu.

• Kiekvienas lietuvis, kam rūpi tautiniai reikalai, atliks pirmiausia sau pačiam naudingą darbą, jeigu pasidarys Susivienijimo Lietuvii Amerikoje nariu, nes gaus gerą ir patikimą apdraudą, o dalyvaudamas didžiausios lietuvių fraternalinės organizacijos veikime, padidins lietuvių organizuotą pajėgumą. Pasikalbėkit su SLA organizatorium. O daugiau apie SLA žinių gausit, jeigu parašysit: Lithuanian Alliance of America, 307 West 30th Street, New York, N. Y. 10001.

Los Angeles Akademini Skautų Sąjūdis šiuo metu kiekvieną sekundę parapijos kieme vykdo spaudos vaju, siūlydamas prenumeruoti lietuvių spaudą. Bet pasitaiko tokių, kurie žurnalą bando skaityti atvirksčiai...

L. Kančausko nuotrauka

ELIZABETH SKAUTŲ VAKARAS

Elizabeth skautės ir vėl įspūdingai pasirodė. Jos gruodžio 12 d. savo pajėgomis surengė erdvioje Lietuvių Laisvės salėje labai simpatišką ir kruopščiai paruoštą vakarą -- Kalėdų Eglutę. Atsilankiusieji, kaip dideli, taip ir maži, turėjo labai sveiką pramogą. Vieni gėrėjosi kalėdiniais vaizdėliais, kiti gyvais vaikų žaidimais. Žodžiu, visi įsigyveno. Kelias malonias valandas drauge su skautėmis.

Po iškilmingos oficialios skautių sueigos vakaro (žangai Jūratė Veblaitytė pianinu puikiai paskambyno Aufschwung-Schumann ir Polonaise A Flat - Chopin. Po to scenoje pasirodė Kalėdų eglutės beišėšką paklydę vaikai (Rūta Veblaitytė ir Eglė Juškaitė) miške. Radusi juos, Geroji Laumė (Vincė Juškaitė) paėmė į savo globą ir gynė juos nuo Piktosios Laumės (Rūta Strazdaitė) kėslių. Tuo momentu laumų įsakymu pradėjo rinktis miško žvėreliai Lapė (Birutė Lanytė), kiškiai (Audrė Karašaitė ir Aušra Mamaitytė), voveraitės (Aldona Ramonaitė ir Jūratė Ožalaitė), Kalėdų Senis (Audronė Bartytė), nykštukas (Tomas Lora), sniego karalaitė (Aldona Melutė), princas (Regina Normantaitė) ir sniegės (Alė Kvedaraitė, Onytė Karašaitė, Vita Kvedaraitė, Lina Normantaitė, Vilijonė Sarpalaitė ir Rasa Kliučninkaitė). Jie visi pristatė savais meniškais judesiais. Nutarę paklydusius vaikus palydėti į namus, linksminosi daina ir šokių, būdingų kiekvienam, Gražios melodijos, skoningai.

• Julius Staniškis su ponija, Pasaulio LB valdybos narys, atsiuntė Lietuvii Fondui 500 dol., savo laiške primindamas, kad kitais metais savo įnašą padidins iki tūkstantinės. P. Staniškis sako: "Praėjus dviem dešimtmetį, kai buvom priversti palikti savo tėvynę, reiktų tą, nors ir nelinksmą, sukakti ku nors atžymėti... todėl nutarėme su žmona paskirti Lietuvii Fondui tūkstantinę".

• Stasys ir Magdalena Jasučiai per LB Worcesterio apylinkės Komitetą paaugojo Lietuvii Fondui 100 dolerių.

DETROIT

IR VĖL ŠILAINĖ MŪS REPREZENTUOS

Detroito tautinių šokių grupė Šilainė, kuriai vadovauja G. Gobienė, yra pakviesta į Michigano sostinę Lansingą šokti gubernatoriaus George Romney iškilmingame įvesdinimo baliuje, kuris įvyks Naujų Metų dieną.

Lygiai prieš dvejus metus Šilainė tokiame pat baliuje žaviai pasirodė, išrinkus George Romney Michigano gubernatorium pirmą kartą. Šilainės šokiais gėrėjosi devyni tūkstančiai Michigano valstijos elito.

Tikiu, kad ir šį kartą Šilainė lietuvių spalvas šauniai reprezentuos. Sėkmės!

K. Jurgutis

CHICAGIŠKĖS NUOTRUPOS

Kalėdų antrą dieną buvau Traviatoje. Beveik kaip Kaune -- kur, kaip žinia, tuo Verdi kūrinii Lietuvos Valstybinė Opera pradėjo savo veiklą ir kur ji tradiciniai buvo statoma kiekvienų Naujų Metų išvakarėse. Šį kartą Chicagos McCormick Place ją rodė New York City Opera. Spektaklis buvo gana blankus, Garsioji Chicago Tribune kritikė Claudia Cassidy jį žiauriai sudirbo. "City Center's Provincial 'Traviata' Lost in the Big House" skelbė jos rašinio antraštė. Nemanau, kad pas mus kas būtų taip drįsęs kritikuoti. Pas mus, jei ne rezultatai, tai girišamos bent pastangos. Bet ne apie tai norėjau rašyti šias eilutes...

Jos rašomos todėl, kad toje pačioje patalpoje Chicagos Lietuvių Opera stato to paties kompozitoriaus Requeim ir kun. B. Markaičio J.S. Vilniaus Varpų kantatos premjerą, o šioje Traviatoje sutikau mūsų operos direktorių Vytautą Radžių, kuris man papasakojo paskutines to didelio užsimojimo naujienas.

McCormick Place nesenai pastatyto teatro salė talpina 5003 žiūrovus. Scena tokia didelė, kad gastrolierių atsivežtų dekoracijų užtenka tik jos pusei. Iš paskutiniųjų vietų, anot Claudijos Cassidy, scena atrodo kaip... pašto ženklas. Tai, žinoma, gerokai perdėta. Tiesa yra tokia, kad iš absoliučiai visų vietų sceną gali labai gerai ir be jokių klaidų matyti. Ir labai aiškiai girdėti. Eina gandai, kad salės natūrali akustika neesanti visai tobula, tačiau ją pataiso scenoje esą 90 mikrofonų. Bent Traviatos dainininkus galėjai tikrai puikiai girdėti. Nežinau, ar tie mikrofonai bus reikalingi mūsų pastatymui, nes chorą sudaro 150 balsingų dainininkų, kuriuos palydės 90 narių Chicagos simfoninis orkestras (kantatoje dar daugiau). Dalyvaus ir patys geriausi išėivijos solistai: Baras, Vaznelis, Stankaitytė ir Stempužienė -- Requiem bei Bičkienė su Braziu ir kt. -- kantatoje, Diriguos Aleksandras Kučinas.

Išlaidos, kurios sudaro Radžiaus rūpestį, būsiandos labai didelės. Vien salė spektakliui ir vienai repetacijai apsisie apie 7.000 dol. Iš kitos pusės, ir didelės išlaidos išdalintos tarp penkių tūkstančių lankytojų nesudarys kiekvienam nepakeliamos naštos. Reikia tik tiek tautiečių sutraukti.

Tam turėtų padėti ne tik pati programa, bet ir pastatymo proga. Verdi Requiem laikomas bene pačiu gražiausiu to genijaus kūrinii. Jei kas, esą, galima jam prikišti, tai nebent tai, kad jis yra daugiau operinės negu grynai religinės muzikos pobūdžio, nors parašytas 1874 m. pamaldom minint garsaus italų rašytojo Alessandro Manzoni (1785-1873) mirties metines. (Manzoni romanas "I promessi sposi" laikomas vienu didžiausių europinės literatūros paminklų šalia Goethes Fausto ir Cervantes Don Guichotte.)

Manzoni ir Verdi buvo kovotojai už savo tautos laisvę. Pats Giuseppe Fortunino Franco Verdi į kritikų metrikos knygas buvo įrašytas kaip Joseph Fortunin Francois, nes jo gimtinė tada valdė Prancūzija. Kiek lietuvių vardų prieš pirmąjį karą ištiko ir dabar ištinka toks pat likimas! Pagaliau italų kova už laisvę uždegė to paties siekti ir kitas tautas.

Praeitais metais Lietuvoje buvo minimos 'antro sovietų išlaisvinimo' sukaktys. Ta proga ten buvo nusiųsti ir verčiami vaišinti visokie kalmukai, kirgizai ir mongolai, dalyvavę sovietų žygiuose. Išėivijos lietuviai šiais metais tačiau minės 25 metus Lietuvos nelaimių sukaktį. Žuvusių nelygioje kovoje pagerbimui birželio 13 dieną skiriamas tas vakarietiškos kultūros perlas -- Requiem. (ym)

Chicagos lietuvių vaikų namuose jaunieji auklėtiniai pratinami prie drausmės ir savarankiškumo, pritaikytai jų amžiaus užsiėmimais. Vl. Juknevičiaus nuotrauka

Philadelphijoje gruodžio 4 d. įsisteigė Informacijos Klubas, kurio tikslas bus informuoti spaudą ir visuomenę apie lietuvių veiklą Philadelphijoje. Iš kairės sėdi: P. Mitas, A. Gruzdienė, pirm. K. Čikotas, stovi: H. Savickas, prof. J. Puzinas, G. Dragunevičius, A. Vaškešis ir J. Bubelis.

Nenuilstamai Lietuvybės Ideali Puoselėtojai

LILIAN VANAGAITIENEI

tragiškai žuvus, jos seseriai p. V e r a i O l i e n e i, visiems giminėms bei "Margučio" radijo klausytojams ir žurnalo skaitytojams, reiškia gilią užuojautą

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Chicagos Skyrius

LILIAN VANAGAITIENEI

tragiškai žuvus, p. V e r a i O l i e n e i reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdimę

Bronė ir Antanas Kalvaičiai